

**MIEJSKO – GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W WIERUSZOWIE**
98 – 400 WIERUSZÓW ul. RYNEK 21
tel./fax 062 78 41 554; 78 41 199
e-mail: wieruszow@mgops.pl; www.mgops.pl

Sprawozdanie za 2017 rok

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020

Opracowanie: Justyna Płonka

Zatwierdzenie: Kierownik MGOPS w Wieruszowie – Ewa Szandała

I. Wprowadzenie

System przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Polsce jest systemem, w którym skorelowano ze sobą wiele różnych działań o charakterze prawnym i administracyjnym, których wspólnym celem jest ochrona osób przed przemocą w rodzinie. Podstawowymi aktami prawnymi odnoszącymi się do sytuacji osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz określającymi zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są:

- ❖ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015.1390),
- ❖ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na Lata 2014–2020 przyjęty uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020

Do zadań własnych gminy, o których mówi Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Realizując zapisy ww. ustawy Rada Gminy Wieruszów uchwałą nr VII/51/2011 z dnia 31 maja 2011 roku przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015 w Gminie Wieruszów, a następnie Uchwałą Nr XX/154/2016 z dnia 25 lutego 2016 r. przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 w Gminie Wieruszów Zgodnie z przyjętymi założeniami do najważniejszych celów realizowanego Programu należą:

- 1) Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wieruszów
- 2) Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
- 3) Zwiększenie pomocy i ochrony ofiarom przemocy w rodzinie

Powyższe cele realizowane są poprzez następujące działania szczegółowe:

- ❖ diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- ❖ opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- ❖ monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- ❖ dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- ❖ podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- ❖ inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- ❖ udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.
- ❖ propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy,
- ❖ obalanie mitów na temat przemocy
- ❖ szkolenia na temat przemocy,
- ❖ prowadzenie kampanii, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- ❖ wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- ❖ izolowanie sprawców przemocy,
- ❖ udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
- ❖ przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkohol stosującymi przemoc,
- ❖ motywowanie do podjęcia terapii przez osoby nadużywające alkohol i stosujące przemoc,
- ❖ kierowanie wniosków do Sadu rejonowego w Wieluniu o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego
- ❖ udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą,
- ❖ udzielanie informacji na temat praw osób będącymi ofiarami przemocy
- ❖ propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- ❖ rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

Osiągnięcie powyższych celów jest możliwe tylko przy współpracy przedstawicieli wszystkich służb i instytucji, które zobowiązane są do działań na rzecz profilaktyki w powyższym zakresie.

Realizacja Programu spoczywa przede wszystkim na pracownikach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji, członkach Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówkach oświatowych i wymiaru sprawiedliwości. Adresatami są: cała społeczność Gminy, świadkowie przemocy w rodzinie, jej sprawcy i przede wszystkim ofiary przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby starsze i niepełnosprawne.

II. Realizacja Programu w 2016 roku

Działanie: Współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych pracowników instytucji, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

Zespół Interdyscyplinarny powołany Uchwałą Nr VI/28/2011 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 7 marca 2011 roku, w ramach swych działań podejmowanych zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 poz. 1390), przepisów szczegółowych zawartych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, w okresie sprawozdawczości realizował działania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W roku 2017 odbyły się cztery (4) posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wieruszowie w skład, którego wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

- ❖ Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieruszowie
- ❖ Komenda Powiatowa Policji w Wieruszowie
- ❖ Szkoła Podstawowa nr 1, im. Janusza Korczaka w Wieruszowie
- ❖ Gimnazjum nr 1 w Wieruszowie
- ❖ Zespół Szkół nr 2 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wieruszowie
- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- ❖ Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach rodzinnych Sądu Rejonowego w Wieluniu
- ❖ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotne „COR” w Wieruszowie
- ❖ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotne „MEDIX” w Wieruszowie
- ❖ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotne „BONUS” w Wieruszowie
- ❖ Stowarzyszenie Integracyjne „Klub Otwartych Serc”, Społeczny Rzecznik Praw Dziecka

Zjawisko przemocy na terenie Gminy Wieruszów wygląda następująco:

	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin w których była realizowana procedura „NK”	46	41	38	30	20
Liczba formularzy wszczynających procedurę	23	18	25	18	15
Liczba rodzin w których została zakończona procedura „NK”	29	31	17	21	14

Do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego - Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieruszowie w 2017 r. wpłynęło 15 formularzy „Niebieska Karta – A”. 10 formularzy zostało wypełnionych przez policjantów KPP Wieruszów, oraz 5 formularz wypełnili pracownicy socjalni Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieruszowie.

Przewodniczący Zespołu w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2017 r. powołał 15 grup roboczych.

Działaniami interdyscyplinarnymi grup roboczych celem przeciwdziałania zjawisku przemocy zostało objętych 22 rodziny (w tym grupy robocze powołane również w ubiegłych latach).

Grupy robocze w ramach prowadzonych działań zgodnie z ustawą opracowywały i realizowały indywidualne plany pomocy w danych rodzinach, monitorowały sytuację rodzin dotkniętych przemocą. W 2017 roku odbyło się 59 spotkań grup roboczych.

Zgodnie z § 18. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” w 14 rodzinach zakończono procedurę. W 5 przypadkach ze względu na ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, a w przypadku 9 rodzin członkowie grup roboczych rozstrzygnęli o braku zasadności podejmowania działań.

W ramach realizacji procedury pracownicy socjalni udzielali wsparcia w postaci szeroko rozumianej pracy socjalnej oraz wsparcia finansowego w odniesieniu do potrzeb rodzin i możliwości Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieruszowie. Ponadto każdorazowo podczas wizyt w środowiskach pracownicy socjalni byli wyczuleni na przejawy stosowania przemocy w rodzinie i w ramach pracy socjalnej przeprowadzali rozmowy

uświadamiające oraz udzielali instruktażu zmierzającego do zapobiegania temu zjawisku. Ponadto osobą dotkniętą przemocą w rodzinie udzielane były porady psychologiczne przez Panią psycholog, zatrudnioną przez Miejsko- Gminny w Wieruszowie w zależności od potrzeb. Każdorazowo, w sytuacjach, gdy problemem towarzyszącym stosowaniu przemocy wobec najbliższych był problem alkoholowy, w ramach działań grup roboczych zwracano się do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działającej przy Urzędzie Miejskim w Wieruszowie o przeprowadzenie rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu celem zachowania przez tą osobę abstynencji i zachęcenia do walki z nałogiem poprzez podjęcie leczenia. Motywowano do podejmowania działań prowadzących do zachowania trzeźwego stylu życia i w miarę potrzeb do podejmowania terapii w Miejskim Ośrodku Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Wieruszowie.

W ramach realizacji procedury „Niebieskiej Karty” i działań zgodnych z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w przypadku odnotowania, że zagrożone jest dobro małoletnich dzieci z rodzin objętych przemocą w rodzinie, zwracano się do Sądu Rejonowego w Wieluniu – III Wydział rodzinny i nieletnich z wnioskiem o wgląd w sytuację dziecka i objęcie rodziny wsparciem w postaci kuratora zawodowego

Ponadto w roku 2017 Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców w dniu 2-go października zorganizował akcję społeczną pt. „Stop Przemocy” Mieszkańcy Gminy Wieruszów mogli uzyskać niezbędne informację od pracownika socjalnego, dzielnicowego oraz Terapeuty MOPTUiW w Wieruszowie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

STOP PRZEMOCY

**2 października -
Międzynarodowy Dzień
Bez Przemocy**

Warto mieć odwagę i reagować,
gdy Ty, bądź ktoś z Twoich bliskich
jest ofiarą przemocy.
Przyjdź!
Nie pozostawaj obojętny...

Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
Komenda Powiatowa Policji oraz Miejski
Ośrodek Profilaktyki, Terapii Uzależnień
i Współuzależnienia w Wieruszowie zapraszają
do skorzystania z bezpłatnych porad dot.
przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W dniu 2 października w godzinach 9:00 – 15:00
w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej
w Wieruszowie, ul. Rynek 21, dyżur pełnić będą:

- Pracownik socjalny MGOPS w Wieruszowie
- Funkcjonariusz KPP w Wieruszowie
- Terapeuta MOPTUiW w Wieruszowie

Logo: Wieruszów Miasto Gmina, Wydział Administracji i Komunikacji
Logo: POLICJA

Na uwagę zasługuje sytuacja osób niepełnosprawnych, których również dotyka zjawisko przemocy domowej. Pomoc dla tych osób niesie Stowarzyszenie Integracyjne „Klub Otwartych Serc” w Wieruszowie.

Stowarzyszenie Integracyjne „Klub Otwartych Serc” oraz Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski w Wieruszowie w ramach realizowanych projektów prowadziło działania dot. przeciwdziałania przemocy. Działania te skierowane były bezpośrednio do dzieci i młodzieży uczęszczających systematycznie na zajęcia opiekuńczo – wychowawcze w Pieczyskach, Wyszanowie i Mirkowie oraz w Ośrodku Edukacji i Rehabilitacji (dla dzieci i młodzieży z różnymi niepełnosprawnościami). Ponadto działania skierowane były dla rodziców, opiekunów, terapeutów, osób z niepełnosprawnością, uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej i pracowników zakładu Aktywności Zawodowej.

Realizowane były następujące zadania:

- ❖ Dystrybucja materiałów dot. przeciwdziałania przemocy podczas imprez plenerowych (np. II Ogólnopolski Integracyjny Bieg Uliczny), spotkań szkoleniowych i informacyjnych dla rodziców i opiekunów. Dystrybucja materiałów połączona była wymiennie z indywidualnymi konsultacjami z psychologiem, pedagogiem, Społecznym Rzecznikiem Praw Dziecka/ członkiem komisji Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Materiały pochodziły w większości od Rzecznika Praw Dziecka, RCPS, PCPR. Dystrybucja odbywała się średnio, co dwa miesiące (1 impreza plenerowa oraz 5 spotkań konsultacyjnych).
- ❖ W/w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz w prowadzone były pogadanki m.in. nt. „Mapy problemów przemocy”, „Ofiary i sprawcy przemocy”, „Zaburzenia pourazowe i pomaganie ofiarom”, „Bezpieczny Internet” oraz wyświetlane były filmy nt. przeciwdziałania przemocy oraz praw dziecka.
- ❖ Spotkania informacyjne w Warsztatach Terapii Zajęciowej z przedstawicielem policji połączone z indywidualnymi konsultacjami dot. różnych zagrożeń, używek i przemocy, z którą mogą spotkać się dzieci, młodzież i dorośli.
- ❖ Zajęcia warsztatowe z zakresu terapii psychologicznej dla dzieci z niepełnosprawnością i dzieci z rodzin z różnymi dysfunkcjami wychowawczymi w ramach Ośrodka Edukacji i Rehabilitacji realizowane przez okres 9 m-cy średnio raz w tygodniu. Zajęcia prowadził psycholog.
- ❖ Prowadzenie konsultacji indywidualnych i grupowych dla rodziców i opiekunów, terapeutów i osób z niepełnosprawnością przez psychologa pracującego w Warsztatach Terapii Zajęciowej.

Działanie: Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przeciwdziałania przemocy

Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Wieruszów realizowały zadania z zakresu edukacji, wychowania i opieki w ramach, których uwzględniano tematykę bezpieczeństwa, profilaktyki uzależnień i przemocy wśród uczniów. Działania te realizowali nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy szkolni we współpracy z rodzicami oraz instytucjami wspierającymi rodzinę.

Tematykę związaną z profilaktyką przemocy poruszano w ramach realizacji godzin wychowawczych. Wychowawcy w ramach potrzeb przeprowadzali rozmowy z rodzicami uczniów wymagających szczególnej opieki i pomocy wychowawczej ze względu na ich niewłaściwe zachowania w szkole. Ponadto w przypadkach uczniów sprawiających większe problemy wychowawcze podejmowano działania interwencyjne m.in. poprzez wsparcie funkcjonariuszy KPP w Wieruszowie w postaci rozmów dyscyplinująco-profilaktycznych. Uczniowie z rodzin, gdzie występuje problem uzależnienia i przemocy byli objęci wsparciem w postaci uczestnictwa w zajęciach socjoterapeutycznych na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wieruszowie.

Każda z placówek oświatowych uczestniczy w licznych programach mających na celu poprawę bezpieczeństwa w szkole, profilaktyki uzależnień, agresji i przemocy promujących zdrowy styl życia. Ponadto zapraszano gości, którzy prowadzili zajęcia profilaktyczne z dziećmi i młodzieżą.

Działania podejmowane w Zespole Szkół Nr 2 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wieruszowie na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku 2017 to:

- ❖ Zaplanowanie działań oraz wpisanie ich w Program Profilaktyczny i Wychowawczy Szkoły,
- ❖ Diagnoza sytuacji opiekuńczo-wychowawczej uczniów (ankieta dla wychowawców)
- ❖ Diagnoza sytuacji rodzinnej uczniów – „Mój dom” (ankieta dla uczniów),
- ❖ Systematyczne zajęcia indywidualne pedagoga i psychologa z uczniami z rodzin niepełnych, niewydolnych wychowawczo, ubogich, z problemami,
- ❖ Objęcie opieką psychologiczno-pedagogiczną uczniów z problemem uzależnienia w rodzinie,
- ❖ Pomoc i wsparcie dla rodziców,
- ❖ Mediacje dla rodziców i uczniów nt. konfliktów rodzinnych, rówieśniczych itp.,
- ❖ Przeprowadzenie ankiety wśród uczniów - „Przemoc i agresja w szkole”,
- ❖ Systematyczna współpraca z Miejskim Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Wieruszowie,
- ❖ Systematyczna współpraca z Powiatowym Centrum pomocy Rodzinie,

- ❖ Systematyczna współpraca z kuratorem zawodowym oraz kuratorami społecznymi,
- ❖ Współpraca z Punktem Interwencji Kryzysowej.

Z informacji uzyskanych od pedagoga szkolnego Szkoły Podstawowej nr 1 im. J. Korczaka w Wieruszowie wynika, iż: w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ww. placówka oświatowa realizowała zadania z zakresu edukacji, wychowania i opieki w ramach których uwzględniano tematykę bezpieczeństwa, profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania agresji i przemocy wśród uczniów. Działania te podejmowali nauczyciele, wychowawcy, psycholog i pedagog szkolny we współpracy przede wszystkim z rodzicami oraz instytucjami wspierającymi rodzinę.

- ❖ Na bieżąco udzielano konsultacji nauczycielom, wychowawcom klas i rodzicom w ich pracy z uczniami sprawiającymi trudności wychowawcze.
- ❖ Zorganizowano szkoleniową radę pedagogiczną na temat: SZ.P.W-P – modyfikacja programu z uwzględnieniem zmian w prawie oświatowym, wytycznych Kuratorium Oświaty, Ministra Edukacji Narodowej oraz wyników diagnozy sytuacji opiekuńczo – wychowawczej szkoły ze szczególnym zwróceniem uwagi na problem przemocy wśród uczniów oraz zagrożenia terrorystycznego – prowadzenie pedagog szkolny /IX 2017r./.
- ❖ Przygotowano materiały informacyjne dla rodziców /ulotka, inf. na stronę internetową oraz do szkolnej gazetki „Jedyneczki”/ dotyczący praktycznych porad wychowawczych.
- ❖ Przeprowadzono 55 rozmów z rodzicami, uczniów wymagających szczególnej opieki i pomocy wychowawczej ze względu na niewłaściwe zachowania w szkole.
- ❖ Realizowano pilotażowy program profilaktyczny „Żyj z pasją”, który adresowany jest do uczniów wymagających pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Przeprowadzono 2 wywiady z osobami, które żyją z pasją. Informacje zamieszczono na stronie internetowej naszej szkoły.
- ❖ Współpracowano z instytucjami – Poradnia P.P., MOPTUiW, PCPR, M-GOPS, kuratorem zawodowym rodzinnym Sądu Rejonowego w Wieluniu i organizacjami społecznymi – SI „KOS”, Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Wierusz”, Punktem Interwencji Kryzysowej, w zakresie podjęcia wspólnych działań profilaktycznych.
- ❖ Przeprowadzono 12 godzin wychowawczych w klasach IV – VII na tematy związane z profilaktyką przemocy.
- ❖ Przeprowadzono 17 interwencji wobec uczniów stosujących przemoc w szkole wobec rówieśników

- ❖ Uczestniczono w spotkaniach Grupy Wsparcia dla pedagogów szkolnych /raz w miesiącu/, podczas których wymieniano się doświadczeniami różnych szkół m.in. w zakresie profilaktyki przemocy wśród dzieci i młodzieży.
- ❖ Uczestniczono w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz zespołów roboczych działającego przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wieruszowie.
- ❖ Uczniowie z rodzin, gdzie występuje problem uzależnienia i przemocy objęci są zajęciami socjoterapeutycznymi na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wieruszowie /klasy I- III/.
- ❖ Na bieżąco współpracowano z dzielnicowymi z KPP w Wieruszowie w zakresie profilaktyki przemocy i rozwiązywania problemów wychowawczych.

Należy również nadmienić, że ważnym rolą w sprawach pomocy osobą uwikłanym w problem przemocy domowej odgrywa Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym centrum pomocy Rodzinie w Wieruszowie. W ramach swej działalności PIK udział bezpłatnie szeroko pojętego poradnictwa, w tym również pomocy ofiarom przemocy domowej. Osoby korzystały głównie z porad prawnych, socjalnych i psychologicznych. A sprawy dotyczyły problemów wychowawczych z dziećmi, uzależnień, szeroko rozumianej trudnej sytuacji życiowej Klientów i kryzysów małżeńsko-rodzinnych. Specjaliści PIK na bieżąco przekazywali również informacje o instytucjach działających na terenie Gminy, które udzielają szeroko rozumianej pomocy osobą doznającym przemocy. Prowadzono licznie spotkania w szkołach i placówkach wychowawczych z uczniami oraz rodzicami uczniów, a także zajęcia z młodzieżą na temat agresji dzieci, przemocy rówieśniczej, oraz relacji rodzinnych w rodzinach borykających się z problemem przemocy domowej.